

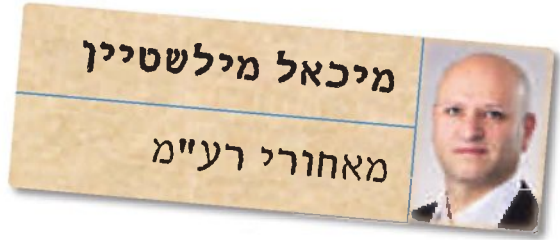
16.33x20.69	1	עמוד 21	כותרת - ידיעות אחרונות	20/04/2022	81412799-1
אוניברסיטת רייכמן - 84260					

דעות אחרונות

20/04/2022

המשבר הפוליטי הנוכחי מוכיח פעם נוספת את ההקרנה המתקיימת בין אירועים בזירה הפלסטינית ובירושלים לנעשה בחברה הערבית בישראל. במבצע "שומר החומות" לפני כשנה עוררו המשבר בשייח' ג'ראח והעימות בעזה חיכוך חסר תקדים בין הציבור הערבי למדינה ולציבור היהודי בה. כיום מלבה נושא הר הבית את היצרים בחברה הערבית – וזאת מבלי שישראל נקטה מדיניות חדשה וחריגה במקום, וכתוצאה מהסתה חריפה המקורמת בעיקר על ידי חמאס – ואם אותו המתח יימשך או יחריף, הוא אף עלול לערער את המציאות הפוליטית הרעועה ממילא. יחסי יהודים וערבים בישראל נעו בשנה האחרונה מנקודות שפל, ובראשן אירועי מאי, לשיאים, ובמקדם השתלבות רע"מ בקואליציה, כשברקע שיפור הדרגתי בחלק מבעיות החברה הערבית. ועדיין – היום כמו לפני שנה – שתי החברות ניצבות על פתחו של הר געש, ועלולות במהירות יחסית להיגרר לתהומות שייתכן ויהיו חמורים מאלה שנחשפו במבצע "שומר החומות".

אם יקרוס המיזם הייחודי שמקדם עבאס בשנה האחרונה וזוכה לביקורת חריפה הן מצד גורמים בציבור היהודי והן מצד הציבור הערבי (לרבות תנועתו שלו), תתפוגג הזדמנות נדירה לעיצוב חדש וטוב יותר של יחסי יהודים וערבים במדינה, שלא זכו לניסוח ברור מאז 1948. הקריסה הזאת תלווה במפל ציפיות חריף בחברה הערבית שרבים בקרבה מטפחים – עדיין בספקנות רבה – תקוות לגבי התמורות שעשויות להתחולל במעמד האורחים הערבים במדינה. מעבר לחזון של עבאס קיימות חלופות שנרחות על ידי רוב הציבור היהודי או שצפויות בוודאות לתעל את שתי החברות לחיכוך: החל מהדיון העקר לגבי כינון מדינת כל אזרחיה, עבור דרך קריאה לברלנות של הציבור הערבי, ועד לג'יהאד אלים מבית היוצר של דאעש. כל ממשלה שתיוכח בישראל נדרשת להיבין שרע"מ בראשות עבאס אינה (ולא תהיה) מפלגה פרו-ציונית, אולם היא החלופה המציאותית והפרגמטית ביותר בחברה הערבית בית כיום שיחד עימה ניתן לכונן יחסים יציבים בין שתי החברות ולמנוע נפיצות פנימית שהסכירות למימושה עולה לאורך זמן. ■

בין הפוליטיקה לאידיאולוגיה

הודעת מועצת השורא של הפלג הדרומי בתנועה האיסלאמית בדבר הקפאת חברותה של רע"מ בקואליציה היא בגדר איום החושף את הליבה האידיאולוגית של המפלגה, אולם עדיין איננה בגדר גט כריתות מההשתלבות התקדימית של מפלגה ערבית בצמרת השלטון בישראל.

על הפיכות המהלך מעידה העובדה כי הוא הוגדר כהקפאה ולא כפרישה, בוצע במהלך תקופת הפגרה בכנסת, ונוסח בתיאום עם ראש הממשלה – דבר שבגיננו שוגרו חיצונית לעג לכיוון רע"מ מצד הרשימה המשותפת, שתארה את המהלך כ"תיאטרלי ומקונוני". ואולם, הדיון במועצת השורא היה אותנטי, וגילם המשך לשיח נוקב המתקיים בפלג הדרומי מזה כשנה, ובמסגרתו נשמעים קולות רמים המשקפים אי-נוחות נוכח ההשתלבות בממשלה, ולא רק בשל עניין הר הבית, אלא גם מטעמים תרבותיים, כמו למשל היחס כלפי הסוגיה הלהט"בית.

עד כה מצליח מנסור עבאס לשמור בידיה את מושכות ההובלה, אולם הדבר הופך לקשה יותר נוכח הסתירות שמתחדדות בין העקרונות הרעיוניים של רע"מ לשיקוליה הפוליטיים המנחים, כמו מימוש השיגים בסוגיות המטרידות את החברה הערבית, וב"ראשן הפשיעה והאלימות. אותו מתח נחשף בעוצמה לפני מספר חודשים במהלך המהומות שהתרחשו בציבור הברדואי בנגב – מעוז כוח של רע"מ – וכעת בא לידי ביטוי עז בסוגיית הר הבית.

ד"ר מיכאל מילשטיין משמש ראש הפורום הלימודים פלסטיניים במרכז דיון באוניברסיטת תל-אביב וחוקר בכיר במכון למדיניות ואסטרטגיה (IPS) באוניברסיטת רייכמן